

Polanski vs Marcello: Kedelig kompetence vs mesterlig vildskab

Publiceret 25/09/2020 i [Kultur/Film](#) af [Frederik Bové](#)

FILM // ESSAY: Frederik Bové har været inde og se to film, der begge fik premiere sidste uge, men som har fået meget forskellige grader af opmærksomhed. Roman Polanskis *Officer og spion* har fyldt nærmest alt i filmmedierne, mens Pietro Marcellos *Martin Eden* nærmest blev forbigået i tavshed. Det er begrædeligt, at der er så meget fokus på det blot kompetente, mens det mesterlige forbigås i tavshed.

Jeg forstår godt, at mange skriver om Roman Polanski. Han lavede gode film i halvfjerdsere, og efter han indrømmede 'ulovlig sex med en mindreårig', men derefter stak af fra dommen, har han været en omstridt skikkelse. Misogyn voldtægtsmand og kujon eller genial filminstruktør, misogyn voldtægtsmand og kujon?

Men filmen som furoren handler om, *Officer og spion*, en fremstilling af Dreyfus-affæren fra slutningen af 1800-tallet, kan overhovedet ikke bære interessen. Ej heller rosen. Det er ikke nogen dårlig film. Det havde nærmest været mere interessant, om det var en dårlig film. Men det er en på alle måder kompetent film, der dog også meget af tiden er nærmest imponerende uinteressant.

Kompetent med strejf af det interessante

 Først og fremmest et mea culpa. Jeg troede ikke, Polanski kunne lave den her film, fundamentalt en film om en uskyldig dømt mand, når nu Polanski selv har indrømmet, at han er skyldig. Men filmen er anderledes. Den handler ikke om at være uskyldig dømt; personen Dreyfus fylder nærmest intet. Den er i stedet en indsigtfuld skildring af, hvordan magtfulde mænd dækker over hinanden og fordrejer sandheden, så skyldige kan gå fri.

Og helt ærligt? Det virker godt nok, som om vi har at gøre med en ekspert på det her felt. Det er skildret med ekstrem viden og kompetence.

Der er flere ting, som er ok interessante. *Colorgrading* er f.eks rimeligt unik. Personernes hvide ansigter er skinnende hvide, og knapperne på deres uniformer er skinnende gule, og det får dem til nærmest overhovedet ikke at passe ind i kulisserne. Det er lidt som at se en 3D-film i 2D, eller når man ser en film hos en familie, der ikke kan finde ud af at slukke for *motion smoothing*. Det gør det meget teatralsk, får virkelig verdenen til at ligne kulisser. Næsten *green screen*. Jeg ved ikke, om jeg vil sige, at det er GODT, men det er da i det mindste en smule anderledes...

Og det er så helt ærligt også det. Kompetent film, enkelte interessante detaljer. Fire små stjerner.

Dreyfus og den moderne uvished

Historien om Dreyfus er en vigtig fortælling, men jeg gider ikke engang kalde det for en 'vigtig film', når man i stedet bør læse Barbara Tuchmans mesterlige fremstilling i hendes essay-samling *The Proud Tower*. Det tager nok også mindre end 132 minutter at læse det essay.

Derudover så er Picquart nærmest den kedeligste del af fortællingen om Dreyfus. Han er bare en mand, der har ret. Det ekstremt emblematiske ved Dreyfus-affæren var netop, at den tvang franskmænd til at vælge side i en situation, hvor Sandheden var uklar – eller måske snarere, hvor modstridende Sandheder kæmpede imod hinanden. Der var helt tydeligvis nogle ting, som ikke passede sammen i den fortælling, som militæret fortalte, men nogle af Dreyfus-forkæmperne havde også tendens til at spekulere lidt vel meget over de detaljer, der ikke var vished om (Zolas berømte artikel *J'Accuse*, der har givet filmen dens franske titel, var f.eks fuld af fejl), og der var jo også det faktum, at retsvæsenet og militæret havde pligt til at fortælle sandheden, så man burde da stole på dem?

Men Polanski fokuserer på Picquart, som netop med egne øjne havde set de hemmelige 'beviser', og som nærmest den eneste *vidste*, at sagen mod Dreyfus var afgjort forkert. Alle andre var nødt til at tage nogens ord for det, kun Picquart kunne være sikker. Han er med andre ord langt den kedeligste mand at fokusere på. Og det er forbløffende, hvor kedelig Jean Dujardin er i rollen som Picquart, hvilket er godt skuespil, korrekt valgt, men hvorfor skal det hele dog være så tamt?

Hvad er pointen med filmkritikken, hvis ikke den funkler og bløder, og ikke skriver om det funkulende og blødende og ukendte?

Det er bare alt sammen så hamrende kedeligt. Lad os dog bruge vores energi på noget mere interessant end korrekte militærfolk, der vandrer rundt og siger ting om ære og retfærdighed. Lad os dog lede efter det nye filmsprog, de sprudlende idéer, der hvor filmene nærmest er ved at flænges, fordi der er så meget, der skal ud. ET ELLER ANDET. Jeg orker ikke det her, det er så gudjammerlig kedsommeligt.

Og så vandt den Grand Prix, andenpladsen, i Venedig? Det var ikke engang den bedste spionfilm i den konkurrence (*Wasp Network*). Det var ikke engang den bedste Venedig-film, der havde premiere i torsdags.

Mesterlige Martin Eden

***** *Martin Eden*, månedens film i Cinemateket, er rimelig meget et mestervæk. Helt unik eksperimenterende og tankevækkende æstetik, og Luca Marinelli er overnaturligt karismatisk i hovedrollen, så man bliver hevet med gennem hele fortællingen.

Der er tale om en filmatisering af Jack Londons roman af samme navn. Instruktør Pietro Marcello har dog omsat historien til noget, der ligner Italien, omend et mystisk Italien, hvor fremkomsten af socialismen foregår i en verden med tresserbiler, TV, afrikanske emigranter og sortskjorter. Det er en ret elementær fortælling: En fattig ung mand vil erobre verden som kunstner, men måske taber han sig selv? Den helt unikke verden, halvt 1910, halvt 1950, halvt i dag, får hele historien til at virke 100% mytologisk og dybt, dybt fascinerende.

Det mest mesterlige er montagen, måden hvorpå den mystiske verden er sat sammen. Små dokumentariske klip er indsat, som var det personernes tanker, til tider er klip fra andre scener lige sat ind, hvis nu der mangler lidt. Der er en scene, hvor to kvinder snakker om, hvor smuk Martin er, og så klippes der naturligvis til et klip af smukke Martin, men jeg er stensikker på, at det klip er fra en helt anden scene, og det er gjort så nonchalant, at jeg stadigvæk ikke er færdig med at grine af det.

Det her er ganske enkelt en kæmpeinstruktør, der gør sit indtog på filmscenen; ham kommer vi til at snakke om i årtier.

Måske er det nemmest at sige, at Marcello klip for klip vælger det som er æstetisk stærkest, snarere end det, der passer bedst ind. I stedet for at være funktionel og logisk, så bliver det hele funklende æstetisk. Når Martin ser sin søster, så tænker han gentagne gange på dengang, de var børn og dansede, og det er også et smukt klip, vi så ser, men det er helt tydeligvis fra en hjemmevideo fra firserne, og kan åbenlyst ikke være Martin. Men det virker! Når der skal laves *establishing shots*, der som regel i andre film bare bruges til at etablere, hvor vi er, så får vi absurd smukke landskabsstemninger, men det er ikke ret let at genkende, hvor de er fra.

Jeg så Pietro Marcellos *Lost and Beautiful* for fem år siden, da den var på DOX, og har glædet mig siden da til at se, hvad han så fandt på. Men han overgår alle mine forventninger. Det her er ganske enkelt en kæmpeinstruktør, der gør sit indtog på filmscenen; ham kommer vi til at snakke om i årtier.

Bliv bedre!

Eller gør vi? Kommer vi stadigvæk til at tale om Polanski, Woody Allen og andre instruktører, der var gode engang? Jeg kan godt frygte det. Incitamentet til at tale om det, som folk kender, til at vise det folk godt kan lide i forvejen, til at genvise den trygge kanon, det sælger sikkert altid bedre. Men hvad i alverden skal vi kritikere være til for, hvis vi alligevel bare siger det, som alle andre har sagt i forvejen? Hvad er pointen med filmkritikken, hvis ikke den funkler og bløder, og ikke skriver om det funklende og blødende og ukendte?

Lad os nu tage os sammen. Blive bedre. Det kan simpelthen ikke være rigtigt, at filmkulturen skal være så åndssvagt kedelig og støvet at være en del af. Se nogle film, der vil noget! I stedet for det, der alligevel blot er kompetent.

Officer og spion

132 min

FilmBazar

Martin Eden

129 min

Avventurosa

Fotocredit: Pressefotos

- FREDERIK BOJER BOVÉ
- SENESTE ARTIKLER

Frederik Bojer Bové (født 1.12 1986) er cand.mag. i Moderne Kultur og Kulturformidling og BA i Historie. Han blogger om film på kronoper.dk, er dansk redaktør på tidsskriftet Cinema Scandinavia og har været programlægger på Copenhagen Architecture Festival.